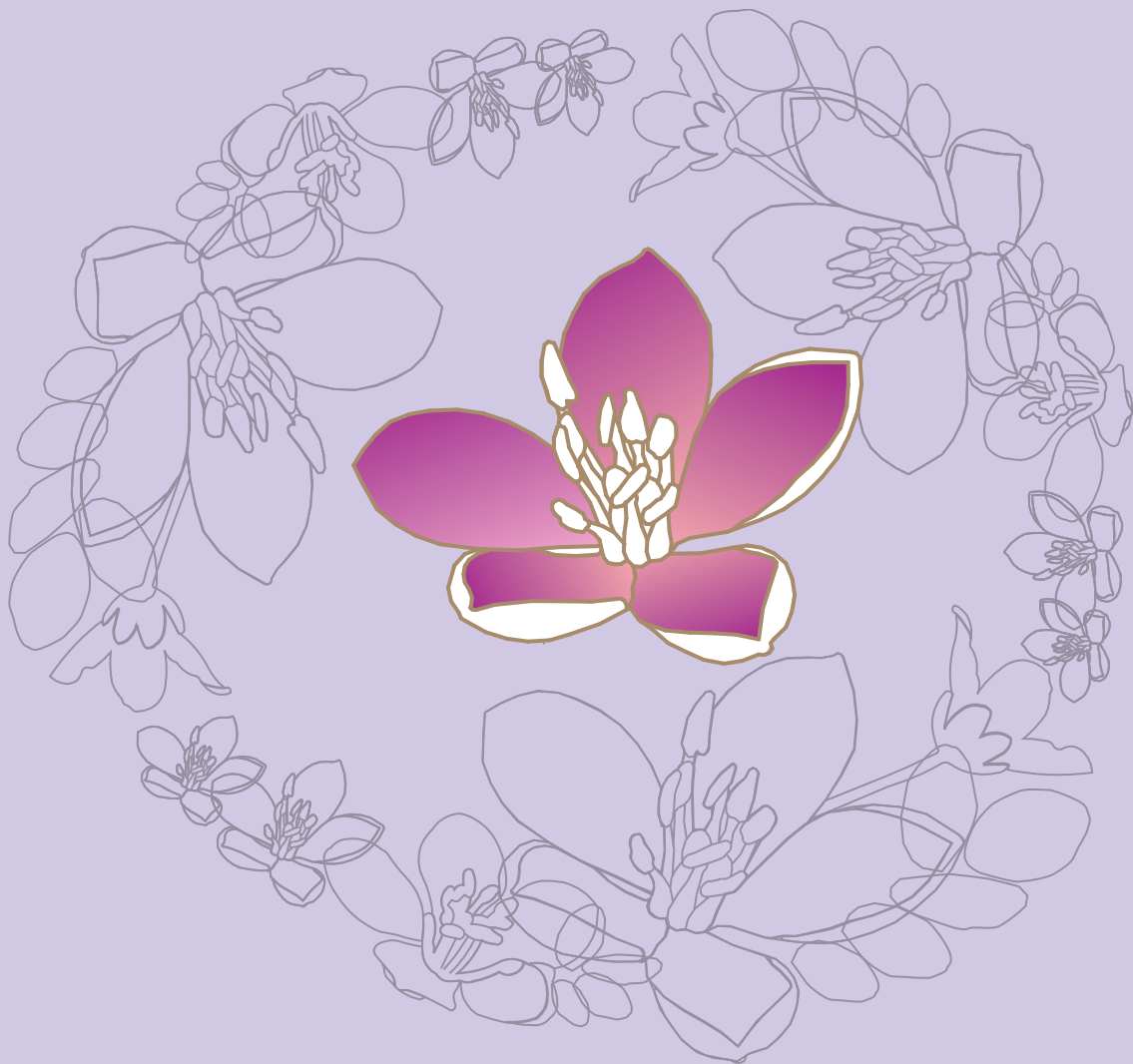

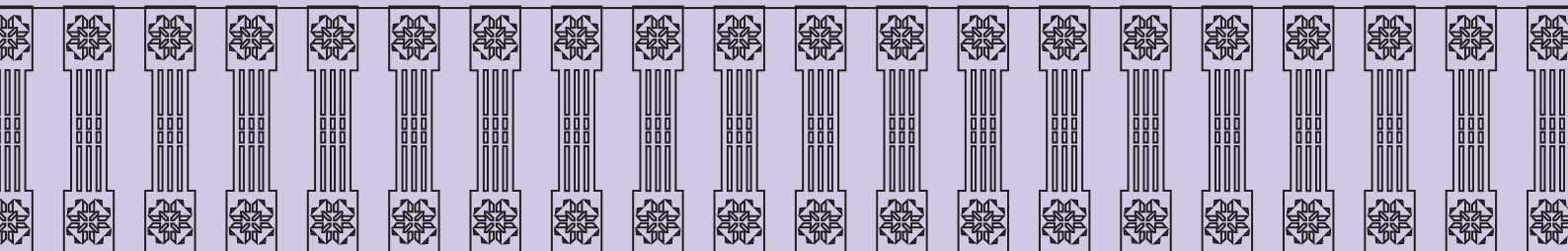
รวมบทความวิจัย การประชุมวิชาการระดับชาติ

วันที่ 3-4 กันยายน 2558 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์

“การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและเครือข่ายเจ้าภาพร่วม

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

“การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

ระหว่างวันที่ ๓ - ๔ กันยายน ๒๕๕๘

ณ โรงแรมเดอะรอยัลริเวอร์ เชียงสะพานกรุงธน กรุงเทพมหานคร

ด้วยความร่วมมือของ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ร่วมกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองบทความ

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด กิจจันทร์
 ศาสตราจารย์ ดร.รวิวรรณ ชินะตระกูล
 รองศาสตราจารย์ ดร.ฤเดช เกิดวิชัย
 รองศาสตราจารย์ ดร.สจิวรรณ ทรรพวุธ
 รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวดี
 รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์
 รองศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ แฉล้มวงษ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ
 รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล
 รองศาสตราจารย์สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ
 รองศาสตราจารย์สุภาวดี โพธิเวชกุล
 รองศาสตราจารย์ภรดี พันธุมภกร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย ยอดนิม
 อาจารย์ ดร.โกมล ไพศาล

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ ต๊ะปินตา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ แจ่มพงษ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา เด่นดวงบริพันธ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมนต์ วัฒนารงค์
 รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัฐไชย์ ลีนาวงศ์
 รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรินทร์ ปัทมวรรณ
 รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร

สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทรวง
 รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ ศิลปานันท์กุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา สุดเจริญ

ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการประจำห้องการนำเสนอผลงานวิจัยประเภทบรรยาย (Oral Presentation)

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัยทิพย์ เจียวิวรรธน์กุล
รองศาสตราจารย์ เสาวภา ไพทยวัฒน์
รองศาสตราจารย์ มีนา ขวาลิต

กลุ่มนาฏศิลป์และการออกแบบ

รองศาสตราจารย์สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ
รองศาสตราจารย์สุภาวดี โพธิเวชกุล

กลุ่มการศึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.รวีวรรณ ชินะตระกูล
รองศาสตราจารย์ อีระดา ภิญโญ

กลุ่มเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เชาวน์ โรจน์แสง
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐ์ กุลิสรื
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิดา สุวรรณนิพนธ์

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐไชย์ ลีนาวงศ์

กลุ่มวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์

ศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เหลือสินทรัพย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ ปัทมวรคุณ

กลุ่มวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม

รองศาสตราจารย์ ดร.พีระศักดิ์ วรสุนทรโรสถ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ ต๊ะปิ่นตา

ดร.ทัศนาวลัย อุฑารสกุล

สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ

นายแพทย์ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์

รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทร์คง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา สุดเจริญ

ผลงานวิจัยประเภท โปสเตอร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ชื่อบทความ/งานวิจัย	ชื่อผู้วิจัย	หน้า
การอบแห้งข้าวโพดโดยกระบวนการแก๊สซิฟิเคชันโดยใช้ขี้ังข้าวโพดเป็นเชื้อเพลิง	พงษ์รวิ นามวงศ์	1276
การเปลี่ยนแปลงคุณภาพของเนื้อหอยตลับลวกที่เก็บรักษาในสภาวะดัดแปรบรรยากาศ	สุพรรณพันธ์ โลหะลักษณะเดช	1287
The Development of Fiber Optic used to Determine the Concentration Solution	เดี่ยว อภัยราช	1294
คุณภาพทางเคมี กายภาพ และสารชีวกิจกรรมในข้าวกล้องและข้าวหนึ่ง สังข์หยด พัทลุงที่ปลูกนอกฤดูการ	อุไรวรรณ วัฒนกุล	1300
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือให้ผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	ญาณิศา โกมลสิริ โชค	1310
การใช้ระบบชีววิถีเพื่อลดปริมาณสารกลืนสาปโคลนในเนื้อปลาตุก [Clarias gariepinus(Linnaeus,1758)] เพื่ออาหารปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	บัญญัติ มนเทียร อาสน์	1321
ผลกระทบการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตและจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในประเทศไทย	สุนทร แสงเพชร	1337
การจัดการรูปแบบขนส่งที่เหมาะสมของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย	ธัชพรรณ หนูเนียม	1345
การกำจัดสีย้อมสังเคราะห์ที่ฟอสเฟตไฟท์(RB5)โดยโลหะนิกเกิลไอออนที่เติมบนโลหะออกไซด์ขนาดนาโน	พุกษา ฤทธิรงค์	1351
การกำจัดสีย้อมรีเอกทีฟฟอสเฟตไฟท์ (RB5) ในน้ำเสียสังเคราะห์โดยเปอร์ซัลเฟตที่ถูกกระตุ้นโดยใช้คลื่นอัลตราโซนิก	วิทวัส ท่าช่วงท่าเล	1360
การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 6	ว่าที่ ร.ต.โกสินทร์ ไทยจํานงค์ศิลป์	1367
การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบแสดงผลข้อมูลของคอลเซ็นเตอร์ด้วยเทคโนโลยีซิกแนลอาร์	ศุภชัย หอมพันธุ์	1376
ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ของชุมชนจากพืชสมุนไพรและเห็ดในพื้นที่อ่างเก็บน้ำคลองลำก อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์	สุวิทย์ วรรณศรี	1382
ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเกษตรที่สูง กรณีศึกษา ชุมชน ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์	กาญจน์ คัมทรัพย์	1387
การเตรียมและวิเคราะห์ค่าการดูดซับของถ่านกัมมันต์จากขี้ังข้าวโพดโดยวิธีการกระตุ้นทางเคมี	รุจิรา คัมทรัพย์	1393
การศึกษาขยะและปริมาณสารอินทรีย์ในระบบนิเวศหาดปากเมง จังหวัดตรัง	กมลวรรณ โชติ พันธ์	1401
คุณภาพการเก็บรักษาและทำนายอายุการเก็บรักษาทางจุลนศาสตร์ของผลิตภัณฑ์สับปะรดกวน	ณัฐวณิชกุล เศรษฐพรไพรมย์	1409

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา “การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ๓ – ๔ กันยายน ๒๕๕๘

Biodiversity and Utilization of Medicinal Plants and Mushrooms of the Community in Khlong- Lom -Gong reservoir area Nong-Phai

ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ของชุมชน จากพืชสมุนไพรและเห็ดในพื้นที่อ่างเก็บน้ำคลองลำก อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

สุวิทย์ วรรณศรี¹

ABSTRACT

The Study Biodiversity and Utilization of Medicinal Plants and Mushrooms of the Community in Khlong- Lom -Gong reservoir area Nong-Phai District Phetchabun Province. A survey on the diversity was conducted during October 2014-August 2015.

1. Biodiversity of Medicinal Plants in the Khlong- Lom -Gong reservoir area Nong-Phai District Phetchabun Province. The results identified 54 species as medicinal plants. 2. Biodiversity of Mushrooms and Utilization in the Khlong- Lom -Gong reservoir area Nong-Phai Distric Phetchabun Province. Section1. The results identified 40 species as Mushrooms. 3. Development on Learning Packages Science on Medicinal Plants of the Wung Tha Dee Community Nong-Phai District. The comparison of Mattayomsuksa 3 students' attitudes after learning through a

series of Learning Packages Science on Medicinal Plants of the Wung Tha Dee

Community Nong-Phai Distric Phetchabun Province for the Third Key Stage Students was significantly higher than the attitudes before learning at .01.

Keywords : Diversity of Medicinal Plants, Wild mushroom, Phetchabun

บทคัดย่อ

การวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ของชุมชน จากพืชสมุนไพรและเห็ด ในพื้นที่อ่างเก็บน้ำคลองลำก อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ กิจกรรมตามแผนงานการวิจัย ประกอบด้วย

1. ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพทางด้านชนิดพรรณของพืชสมุนไพรและเห็ดป่า ในพื้นที่ อ่างเก็บน้ำคลองลำก อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ 2. ศึกษาประโยชน์ทางยาของ พืชสมุนไพรและเห็ดป่า จากภูมิปัญญาชาวบ้าน และ 3. พัฒนาและหาคุณภาพของชุดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ของชุมชนวังท่าดี อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพทางด้านชนิดพรรณของพืชสมุนไพรและเห็ดป่า ในพื้นที่ อ่างเก็บน้ำคลองลำก อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2557 ถึงวันที่ 1 สิงหาคม 2558 รวบรวมพืชสมุนไพรได้ทั้งหมด 54 ชนิด

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา “การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ๓ - ๔ กันยายน ๒๕๕๘

2. ผลการศึกษาประโยชน์ทางยาของ พืชสมุนไพรและเห็ดป่า จากภูมิปัญญาชาวบ้าน พบว่า การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของเห็ดป่า ในพื้นที่อ่างเก็บน้ำคลองลำก อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

3. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพของ ชุดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ของชุมชนวังท่าดี อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ของชุมชนวังท่าดีอำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความหลากหลายชนิดของพืชสมุนไพร, เห็ดป่า, เพชรบูรณ์

บทนำ

จากการศึกษาสำรวจพรรณไม้ตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศของกรมป่าไม้ และจากการศึกษาข้อมูลรายชื่อพืชสมุนไพร พบว่ามีทั้งหมดประมาณ 1,200 ชนิด (อนงค์ จันทรศรีกุล, 2535) ทำให้เห็นว่าในผืนป่าของประเทศไทยมีพืชสมุนไพรอยู่เป็นจำนวนมาก หลากหลายชนิด ที่มนุษย์รู้จักใช้ส่วนต่าง ๆ ของพืชรักษาโรคมาแต่โบราณกาล แต่การศึกษาข้อมูลความหลากหลาย ส่วนการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในพื้นที่ต่าง ๆ พบว่ายังมีน้อย และข้อมูลพืชสมุนไพรที่มีอยู่ก็รู้จักกันเฉพาะในท้องถิ่น จากสภาวะฝนทิ้งช่วงและเกิดความแห้งแล้ง หลายปีที่ผ่านมาพบว่า พื้นที่ป่าในบริเวณบริเวณอ่างเก็บน้ำคลองลำก ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบแล้ง ทางทิศเหนือ สวนป่าทางทิศใต้และป่าละเมาะเชิงเขา นับเป็นป่าชุมชนที่ยังอุดมสมบูรณ์ด้วยพรรณพืช

และสัตว์ชนิดต่างๆจึงเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของชุมชนได้อย่างเกื้อหนุนน้ำคลองลำก ซึ่งได้แก่ชุมชนตำบลวังท่าดี อำเภอนองไผ่ จังหวัด

เพชรบูรณ์ ผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัย ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์ของชุมชน จากพืชสมุนไพรและเห็ด ในพื้นที่อ่างเก็บน้ำคลองลำก อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์จะทำให้รู้จักชื่อ และส่วนต่าง ๆ ของพืชสมุนไพรที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ซึ่งจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนการพัฒนาการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรจากธรรมชาติในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

นอกจากนี้แล้วยังสามารถส่งเสริมให้ราษฎรมีความตระหนักถึงคุณค่าของพืชสมุนไพรและเห็ดป่า ที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน มีการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรและเห็ดป่า เพื่อบริโภคจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น (วิสุทธ์ ใบไม้, 2550) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ความหลากหลายทางชีวภาพทางด้านชนิดพรรณของ พืชสมุนไพรและเห็ดป่า ในพื้นที่ อ่างเก็บน้ำคลองลำก อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ 2. เพื่อศึกษาประโยชน์ทางยาของ พืชสมุนไพรและเห็ดป่า จากภูมิปัญญาชาวบ้าน 3. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของ ชุดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ของชุมชนวังท่าดี อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

วิธีการศึกษา

1. สำรวจหาข้อมูลของพืชสมุนไพร ในพื้นที่ป่ารอบอ่างเก็บน้ำคลองลำก ตำบลวังท่าดี อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดย กำหนด เส้นทางเดิน 4 เส้นทางได้แก่ เส้นทางป่าดิบแล้งฝั่งขวา (W),ริมน้ำ (E),ป่าดิบแล้งฝั่งซ้าย (N) และสวนป่า (S) จาก

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา “การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ๓ - ๔ กันยายน ๒๕๕๘

การศึกษาการสำรวจความ โดยใช้เวลาในการสำรวจเป็นระยะเวลา 6 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558

2. ทำการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับป่าชุมชน วิธีการเก็บพืชสมุนไพร และแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์ โดยจะทำการสำรวจเดือนละ 1 ครั้ง และนำมาจำแนกชนิดโดยเปรียบเทียบกับหนังสือคู่มือพืชสมุนไพร ของ อนงค์ จันทรศรีกุล พบว่าความหลากหลายของในพื้นที่ป่ารอบอ่างเก็บน้ำคลองล่าง ตำบลวังท่าดี อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์

3. พัฒนาชุดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร ของชุมชนวังท่าดีอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

ผลการดำเนินงาน

1. ความหลากหลายของในพื้นที่ป่ารอบอ่างเก็บน้ำคลองล่าง ตำบลวังท่าดี อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้พบพืชสมุนไพร ทั้งสิ้น 54 ชนิด 33 วงศ์ จำแนกตามวิสัยพืช (Plant habit) ได้แก่ ไม้ยืนต้น 25 ชนิด ไม้ล้มลุก 25 ชนิด ไม้พุ่ม 4 ชนิด

2. พบเห็ดป่าทั้งสิ้น 40 ชนิด พบว่าเห็ดที่สำรวจได้โดยส่วนใหญ่เป็นเห็ดใน Phylum Basidiomycota ซึ่งสามารถจำแนกชนิดลักษณะทางสัณฐานวิทยาได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเห็ดมีครีบ (Gilled fungi) 24 ชนิด กลุ่มเห็ดผึ้ง (Boletus fungi) 4 ชนิด กลุ่มเห็ดที่มีลักษณะเป็นก้อนกลม (Puffballs fungi) 2 ชนิด กลุ่มเห็ดหัง (Polypores fungi) 10 ชนิด กลุ่มเห็ดปะการัง (Coral fungi) 3 ชนิด กลุ่มเห็ดแตร (Cantharellus fungi) 2 ชนิด

3. การใช้ประโยชน์สมุนไพรส่วนใหญ่นำมาใช้ในการปรุงอาหารและนำมาเป็นยารักษาโรค

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลังการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการใช้

ประโยชน์จากสมุนไพร ของชุมชนวังท่าดีอำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิจารณ์

ความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร ในพื้นที่อ่างเก็บน้ำคลองล่าง อำเภอหนองไผ่จังหวัดเพชรบูรณ์ รวบรวมพืชสมุนไพรได้ทั้งหมด 54 ชนิด 33 วงศ์ จำแนกตามวิสัยพืช (plant habit) ได้แก่ ไม้ยืนต้น 25 ชนิด ไม้ล้มลุก 22 ชนิด ไม้พุ่ม 4 ชนิด เป็นการสำรวจพบ ชนิดพรรณของพืชสมุนไพรที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิวกองสอน ที่ได้วิจัย ความหลากหลายชนิดของพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ของชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชนโคกหินลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม (รุ่งทิวกองสอน, 2551) โดยทำการสำรวจสภาพป่าเบื้องต้นเพื่อเลือกพื้นที่วางแปลงตัวอย่าง ซึ่งพื้นที่ป่าชุมชนโคกหินลาดมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงทำการวางแปลงตัวอย่างแบบเจาะจงขนาด 20 x 60 เมตร จำนวน 4 แปลง จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจำแนกชนิดและนับจำนวนต้นของพืชสมุนไพร เพื่อหาค่าดัชนีความหลากหลายชนิด (H') และค่าดัชนีการกระจายตัว (EH) โดยใช้วิธี Shannon Weiner Index พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลการใช้ประโยชน์พืชสมุนไพรแต่ละชนิดโดยสัมภาษณ์หมอยาพื้นบ้าน ดำเนินการวิจัยระหว่างวันที่ 1-30 เมษายน พ.ศ. 2550 และพบว่า มีจำนวนพืชสมุนไพรทั้งสิ้น 38 วงศ์ 63 ชนิด

พืชสมุนไพรพบมากที่สุดของ บริเวณพื้นที่วิจัยคือสะเดาซึ่งเป็นสมุนไพรที่มีคุณสมบัติเป็นทั้งสารไล่และกำจัดแมลง ป้องกันแบคทีเรียและเชื้อรา ยับยั้งการกินอาหาร การเจริญเติบโต และการวางไข่ของแมลง นอกจากนี้ยังใช้ปลูกเมล็ดพันธุ์เพื่อป้องกันแมลงศัตรูได้ด้วย รองลงมาคือ สลัดได (*Euphorbia antiquorum* L.) ซึ่งเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กลักษณะคล้ายตะบองเพชร ต้นมีสรรพคุณเป็นยาถ่ายพยาธิในท้อง แก้ไข้ บำรุง

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา “การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ๓ - ๔ กันยายน ๒๕๕๘

หัวใจ ยางจากต้นทาม่าพาริโรคผิวหนัง ทากัดหูด ใช้
ปรุงเป็น ยาถ่าย สังกรณี (*Barleria strigosa* Willd.
Us) ซึ่งเป็นพืชไม้พุ่มขนาดเล็กจะพบบริเวณที่ราบและ
พบมากใน หน้าฝน รากมีสรรพคุณ ใช้ทำเป็นยาแก้ร้อน
ในกระหายน้ำ ดับพิษ ถอนพิษไข้ ลดความร้อนใน
ร่างกาย และ ไผ่รวก (*Thyrsostachys siamensis*
Gamble B) ซึ่งเป็นไผ่เล็กขึ้นชืดแน่น กาบหน่อสีขาว
ใบมีสรรพคุณ ขับ และพอกล้างโลหิต แก้ร้อนใน
กระหายน้ำ ใช้ขับปัสสาวะ แก้ไตพิการ ขับน้ำ
นอกจากนี้ยังพบสมุนไพรมะเขือเทศ (ชื่อไทย) อ้อสะพายควาย
(*Sphenodesme pentandra*) เป็นไม้เถา มีสรรพคุณ
สำคัญในด้านบำรุงกำลัง และ คงคาเดือด (*Arfeuillea*
arborescens Pierre T) เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง
เปลือกต้น มีสรรพคุณใน การแก้คัน แก้ร้อนในกระหาย
น้ำ ดับพิษไข้ เนื้อไม้ แก่ขวาง แก่แสบตามผิวหนัง (สมพร,
2542)

ด้านการใช้ประโยชน์ โดยวิธีการสัมภาษณ์
หมอพื้นบ้าน และราษฎรที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่
ทำการศึกษาเกี่ยวกับพืชสมุนไพรที่ใช้ ชื่อพื้นบ้าน ส่วนที่
ใช้ทำยา รวมทั้งสรรพคุณ ตลอดจนวิธีการใช้ประโยชน์
องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา ประโยชน์ทางยาของพืช
สมุนไพรจาก พ่อใหญ่คำพันธ์ วงษ์คำจันทร์ หมอยา
พื้นบ้าน และลุงสกล สายคำทอง ผู้รู้ในท้องถิ่น แบ่งเป็น
ความรู้ที่ได้จาก การวินิจฉัยโรค และความรู้ที่ได้จากการ
เตรียมตัวารวมทั้งความรู้ที่ได้จากวิธีการรักษา พบว่ามี
การนำ สมุนไพรมาใช้รักษาโรคโดยนำสมุนไพรมาหลาย
ชนิดบดผสมรวมกันเป็นยา 1 ตำรับใช้ในการ รักษาโรค
บางครั้ง 1 โรคจะต้องใช้ตัวยามากหลายตำรับ ยาที่ใช้ส่วน
ใหญ่เป็นผงวิธีรับประทานจะขึ้นอยู่กับชนิด ตัวยางบาง
ชนิดจะต้องมีการกินร่วมกับน้ำผึ้งหรือผลไม้ จึงจะทำให้
ได้ผลดี เช่น ตำรับยาปัญญาสว่าง จะต้อง กินโดยละลาย
กับน้ำร้อน 1 หยิบมือ กินกับแตงกวาเผา 1-2 ผล จะ
ช่วยให้ประสิทธิภาพของยาคิดขึ้น ส่วน พ่อใหญ่คำพันธ์
วงศ์คำจันทร์ มีการนำสมุนไพรตัวเดียวมารักษา โดย
ส่วนใหญ่จะใช้สมุนไพรสดนำมาฝัดแดดและนำมาต้ม

หรือ ดองกับเหล้าดื่มเช้าและเย็น ใช้รักษาควบคู่กับยา
แผนปัจจุบัน

ผลการศึกษาการผลิตชาเห็ดหลินจือ พบว่า
เห็ดหลินจือ มีรสขมมาก สีนํ้าตาล เห็ดหลินจือ (3 ซม.)
หลังจากเก็บเห็ดหลินจือ มีรสขมเล็กน้อย เมื่อนํ้ามา
ผลิตชาเห็ดหลินจือ จะได้ผงชาสีนํ้าตาลอ่อน เห็ด
หลินจือ มีรสขมน้อยสีนํ้าตาลถึงนํ้าตาลเข้ม เหมาะสม
กับการผลิตชาเห็ดหลินจือ ผู้วิจัยจึงเลือกเห็ดหลินจือ ที่
ตัดมาแล้ว 3 ซม. ผลการศึกษาการยอมรับทางด้าน
ประสาทสัมผัส มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($p \leq 0.05$) สูตรผงชา 2 กรัม ผู้บริโภคให้การยอมรับมาก
ที่สุด (ด้านสี 5.10 ± 1.063 ด้านกลิ่น 5.17 ± 1.147 ด้าน
รสชาติ 4.93 ± 1.259 ด้านเนื้อสัมผัส 4.80 ± 1.449 และ
ความชอบโดยรวม 4.90 ± 1.186) เมื่อทดสอบความพึง
พอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชาเห็ดหลินจือ เพื่อ
สุขภาพเพื่อนำมาเสริมกลืนสมุนไพร 3 กลิ่น คือ ชาเห็ด
หลินจือ สูตรมาตรฐานกับชาเห็ดหลินจือ เสริมกลืน
สมุนไพรตะไคร้ เกล็ดหอย และใบเตย และนำ มาทดสอบ
ทางด้านประสาทสัมผัส สี กลิ่น รสชาติเนื้อสัมผัส และ
ความชอบโดยรวม พบว่า ผู้บริโภคยอมรับชาเห็ด
หลินจือ สูตรมาตรฐานกับชาเห็ดหลินจือ เสริมกลืน
สมุนไพรตะไคร้สูงที่สุด (ด้านสี 5.80 ± 0.998 ด้านกลิ่น
 5.97 ± 0.965 ด้านรสชาติ 5.93 ± 1.082 ด้านเนื้อสัมผัส
 5.87 ± 1.075 และความชอบโดยรวม 6.13 ± 1.009)

สรุปผล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้
สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาความ
หลากหลายทางชีวภาพด้านพันธุกรรมของพืชสมุนไพร
ใน ในพื้นที่ป่ารอบอ่างเก็บน้ำคลองลำก อําเภอนองไผ่
จังหวัดเพชรบูรณ์ และมีการรวบรวมภูมิปัญญาของ
หมอพื้นบ้านในชุมชนวังท่าดี เพื่อใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานในการศึกษาข้อมูลสรรพคุณของ ยาในการรักษา
โรค

การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา “การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ๓ – ๔ กันยายน ๒๕๕๘

เอกสารอ้างอิง

วิสุทธ์ ไปไม้. 2550. ธรรมชาติกับวัฒนธรรมและสังคมไทยในกระแสโลกาภิวัตน์. โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย (โครงการ BRT). บริษัทจิรวัดน์เอ็กซ์เพรส จำกัด, กรุงเทพฯ. 60 น.

รุ่งทิwa กองสอน (2551) ความหลากหลายชนิดของพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ของชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชนโคกหินลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สมพร ภูติยานันต์. (2542). การตรวจเอกลักษณ์พืชสมุนไพร : ภาคพิเศษ. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, กรุงเทพฯ. 991 น.

อนงค์ จันทรศรีกุล. (2535). เห็ดเมืองไทย. ไทยวัฒนาพานิช กรุงเทพฯ.

อนงค์ จันทรศรีกุล. (2542). เห็ดเมืองไทยเทคโนโลยีการเพาะเห็ด. พิมพ์ครั้งที่ 7 : ไทยวัฒนาพานิช. กรุงเทพฯ.

สถาบันวิจัยและพัฒนา อัครคณิศพงษ์ประไพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
1 ถนนอุทองนอก เขตดูลิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0 2160 1342-45 โทรสาร 0 2164 1341 [www.ird.ssrุ.ac.th](http://www.ird.ssrु.ac.th)

